

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Навчально-науковий інститут української філології та журналістики
Кафедра журналістики

Силабус
навчальної дисципліни
«ЕТИКА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ
РОБОТІ»

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	ЕТИКА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ РОБОТІ Мова викладання – українська.
Викладачі	Сімашова Анастасія Іванівна , кандидат наук із соціальних комунікацій, старший викладач кафедри журналістики
Профайл викладачів	https://journkaf.kpnu.edu.ua/simashova_anastasia/
E-mail	simashova.anastasiia@kpnu.edu.ua
Сторінка в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=24164
Консультації	А.І.Сімашова - вівторок з 14:50 до 15:50 (Zoom, Google Meet, Moodle (BigBlueButton)) – вибір платформи для консультації залежить від технічних можливостей здобувача освіти і здійснюється за попередньою домовленістю

2. Анотація до курсу

Курс «Етика штучного інтелекту в журналістській роботі» є вибіркоvim компонентом ОПП «Журналістика» і присвячений вивченню загроз, можливостей та ключових етичних питань, пов'язаних з використанням штучного інтелекту (ШІ) у журналістській діяльності. Курс також спрямований на розвиток у студентів навичок для етичного та відповідального використання ШІ.

3. Мета і завдання курсу

Мета курсу – формування у студентів знань про можливості, загрози та етичні проблеми, що виникають у зв'язку з використанням штучного інтелекту (ШІ) в журналістській діяльності.

Основні завдання:

- вивчення основних понять та термінів у галузі ШІ;
- узагальнення та систематизація можливостей ШІ та його застосування у журналістиці;
- аналіз українського та європейського законодавства щодо застосування штучного інтелекту в медіа;
- вивчення основних етичних принципів, що відносяться до збору, обробки, зберігання та використання даних у контексті ШІ;
- дослідження тенденцій використання штучного інтелекту у медіа – європейський та український контекст;
- формування навичок використання інструментів аналізу та обробки текстової та аудіовізуальної інформації;
- формування навичок визначати етичні межі використання даних у журналістських розслідуваннях, статтях та інших матеріалах.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування 2

положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 03	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 05	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 07	Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 01	Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв’язання задач дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики.
СК 04	Здатність управляти робочими або навчальними процесами у сфері журналістики, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.
СК07	Здатність до формування громадської думки, світогляду
СК 10	Здатність до креативного вирішення проблемних ситуацій, вироблення креативних ідей і впровадження їх у професійну діяльність

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний, із застосуванням технологій дистанційного навчання) із застосуванням об’єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунків для проведення відеоконференцій (Google Meet, Zoom, BigBlueButton).

5. Результати навчання

ПРН 02	Аналізувати та оцінювати потенційний вплив розвитку технологій на сучасний стан та розвиток журналістики.
ПРН 04	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та інновацій, пошуку та аналізу відповідної інформації.
ПРН 05	Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології під час створення медіапродуктів.
ПРН 09	Проводити порівняльний аналіз законодавчої бази та діяльності окремих медіаінституцій України та країн Європейського Союзу.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
Освітньо-професійна програма	для усіх освітніх програм / спеціальностей
Рік навчання/ рік викладання	2026–2027
Семестр вивчення	другий / третій
Кількість кредитів ЄКТС	4 кредити ЄКТС/ 3 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120 год./90 год.
Кількість годин навчальних занять	32 год./24 год.
Лекційні заняття	16 год./12 год.
Практичні заняття	16 год./12 год.
Самостійна та індивідуальна робота	88 год./66 год.
Форма підсумкового контролю	залік

7. Пререквізити і кореквізити курсу

Дисципліни-пререквізити: Для сприйняття дисципліни важливим є опанування таких дисциплін, як «Теорія масових комунікацій», «Комунікаційні технології», «Стратегічні комунікації», «Теорія та історія соціальних комунікацій» та ін.

8. Технічне й програмне забезпечення, обладнання

Вивчення курсу потребує використання загальновикористовуваних програм і операційних систем. Разом з тим, коли виникають умови виключно дистанційної форми навчання, для вивчення курсу потрібні ноутбук / ПК / мобільний пристрій (телефон / планшет) із підключенням до мережі Інтернет, а також встановленими плагінами програм Zoom / Google Meet для:

- Можливості проведення спільних зустрічей під час лекційних і практичних занять;
- Виконання домашніх завдань
- Виконання самостійної й індивідуальної роботи
- Виконання контрольних робіт
- Проведення систематичних консультацій

9. Політика курсу

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідуватимуть лекційні та практичні заняття. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій від студентів очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<http://kpnu.edu.ua/pravy-la-vnutrishnoho-rozporiadku/>) та етичних норм поведінки.

Очікується, що студенти дотримуватимуться термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. За несвоєчасно подані роботи / завдання (з порушенням визначених термінів) знижуватимуться бали.

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні, семінарські, індивідуальні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Очікується, що здобувачі вищої освіти вчасно (не пізніше ніж за тиждень до завершення семестру) відпрацьовуватимуть усі пропущені заняття. Відпрацювання лекційного заняття передбачає врахування студентом рівня знань із питань плану. Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття й виконання запланованих завдань.

Очікується, що студенти не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою.

Під час організації занять з використанням технологій дистанційного навчання очікується, що здобувач працюватиме на заняттях (з використанням платформ для відеоконференцій) з увімкненою вебкамерою.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1UXqhkTdz-TJoPEKFueSsc5v25FlqVAIW/view>) та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (https://drive.google.com/file/d/1Wi2EaD27TABQU_0BgslxnZWQK77HEWkh/view).

Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикавання джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної

недоброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної доброчесності в письмовій роботі студента та фактів списування є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Література. Для пошуку рекомендованої літератури студенти можуть послуговуватися бібліотекою університету, кафедри української мови та інтернетними ресурсами. Студенти заохочуються до використання літератури, якої немає з-поміж рекомендованої.

Комунікація з викладачем. Спілкування з викладачами здійснюється під час проведення лекційних і практичних занять (участь у бесідах, дискусіях, відповіді на питання тощо). Очікується, що студенти будуть задавати викладачам запитання, цікавитися додатковими відомостями й сучасними науковими знаннями з курсу.

Викладачі щотижня проводять консультації з дисципліни, зокрема онлайн.

10. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	разом	зокрема				
		лекційні заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	індивідуальна робота	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Вступ. Розуміння принципів ІІІ та його застосування. Визначення основних термінів і понять.	12/10	2/2	2/-	-	-	8/8
Тема 2. Використання алгоритмів ІІІ для відбору та класифікації новин. ІІІ у виробництві аудіовізуального контенту.	12/10	2/2	2/2	-	-	8/6
Тема 3. Застосування технологій ІІІ для аналізу контенту та дезінформації у соціальних мережах	12/10	2/2	2/-	-	-	8/8
Тема 4. ІІІ та його застосування у журналістиці. Приклади успішного використання ІІІ у журналістських проєктах.	12/8	2/-	-/2	-	-	10/6
Тема 5. Законодавче регулювання ІІІ. Рекомендації ЄС щодо використання ІІІ у новинах	12/8	2/-	2/2	-	-	8/6
Тема 6. Етичні аспекти використання автоматизованих технологій у розслідуваннях та новинах.	12/8	2/2	2/2	-	-	8/4
Тема 7. Цифровий гуманітарізм. Техноколоніалізм. Алгоритмічна дискримінація та способи її уникнення.	12/10	2/-	-/2	-	-	10/8
Тема 8. Економічні та соціальні аспекти використання ІІІ. Вплив ІІІ на робочі місця та ринок праці.	12/10	2/-	2/2	-	-	8/8
Тема 9. Сприйняття аудиторією журналістського контенту, створеного ІІІ.	12/8	-/2	2/-	-	-	10/6
Тема 10. Прогнози та тенденції використання штучного інтелекту у медіа. Роль журналістів у світі штучного інтелекту.	12/8	-/2	2/-	-	-	10/6
Разом годин	120/90	16/12	16/12	-	-	88/66

11. Методи навчання і форми оцінювання

Методи навчання: лекція (лекція-презентація, проблемна лекція, лекція-бесіда, лекція-дискусія та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, мозкова атака, інструктаж (вступний, поточний, індивідуальний), робота за підручниками, посібниками, дидактичними матеріалами та іншими джерелами інформації, робота з інтернетними публікаціями та матеріалами вебсайтів, спостереження, робота за таблицями, аудіодемонстрація, створення й демонстрування презентацій, вправи й завдання (усні, письмові, творчі, проблемні, ситуативні та ін.), мінідослідження проблем зі стилістики української мови, рецензування / анотації наукових статей, аналіз мовленнєвих ситуацій, симуляції та ін.

Форми поточного оцінювання: *під час практичних занять* (опитування (індивідуальне, фронтальне, уцільнене, вибіркове), взаємоопитування, перевірка виконаних усних і письмових вправ та завдань, зокрема тестових, написання есе, підготовка презентацій, стилістичне редагування, конструювання й реконструювання текстів, самоаналіз / самоперевірка письмових робіт та ін.), *контроль за самостійною роботою* (опитування / тестування з використанням модульного об’єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle, перевірка проєктів та ін.).

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота

Форма підсумкового контролю: залік (усна/письмова відповідь, зокрема із використанням модульного об’єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle).

12. Система оцінювання та вимоги

Поточний і модульний контроль		Сума
Поточний контроль	МКР	
60 балів	40 балів	100 балів

Поточний контроль (60 балів)

Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях – 12 (https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view).

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів. Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов’язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в	Критерії оцінювання
Почат	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих лінгвостилістичних термінів, мовних фактів без зв’язку між ними: відповідає на

		запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику та в інших джерелах інформації відповідь. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати тексти на основі елементарних знань про особливості жанротворення в журналістиці; виявляє окремі закономірності журналістських явищ; робить спроби виконання репродуктивних вправ і завдань; за допомогою викладача виконує може вирішити прості вправи й завдання (за готовим алгоритмом). Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями з кросмедійної журналістики, здатний виконати вправи і завдання за зразком; орієнтується в журналістських термінах, поняттях і визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу з дисципліни викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення журналісткознавчих і журналістських понять (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником та іншими джерелами інформації, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості вправи і завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу з кросмедійної журналістики, може поверхнево аналізувати журналістські матеріали і визначати структурні й тематичні особливості, робить певні висновки щодо комунікативних завдань і практик; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання із кросмедійної журналістики під час виконання вправ і завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал з кросмедійної журналістики, оперує базовими професійними журналістськими поняттями і категоріями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати журналістську термінологію; складати таблиці, схеми та ін.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал з кросмедійної журналістики у стандартних ситуаціях; уміє аналізувати журналістський матеріал і оцінювати інформаційний привід, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак із окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат або інше повідомлення (підготувати проєкт з кросмедійної журналістики), обґрунтувати його положення, має достатній рівень сформованих умінь обробки інформації. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом з кросмедійної журналістики, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, оцінювати інформаційний привід, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить професійні журналістські поняття; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички з роботи з інформаційними жанрами. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями з кросмедійної журналістики і використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати структурні особливості текстів різних типів; робить аргументовані висновки щодо основних комунікативних ознак й інформаційної мети; вміє верифікувати інформацію; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання із кросмедійної журналістики, аналізуючи різні журналістські явища, процеси, володіє нормами сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з кросмедійної журналістики, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, вміє верифікувати інформацію, користуватися відкритими базами даних, а також працювати зі свідками й очевидцями; спроможний самостійно

		вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні журналістські явища, процеси; володіє нормами сучасної української літературної мови; має високий рівень сформованих умінь із пошуку й обробки інформації. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання з кросмедійної журналістики, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання з кросмедійних журналістики; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-пошуковою роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах, володіє нормами сучасної української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні, семінарські, лабораторні, індивідуальні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями)» (<https://cutt.ly/mL Tb6am>).

Модульна контрольна робота (40 балів)

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі здобувачі вищої освіти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів. Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота 40 балів	«задовільно»	24-29
	«добре»	30-35
	«відмінно»	36-40

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни)

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	відмінно
82-89	B (дуже добре)	добре
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	
60-66	E (достатньо)	задовільно
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов’язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти регулюється «Порядком визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної / інформальної освіти в Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://cutt.ly/LODbDIL>).

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з директором навчально-наукового інституту української філології та журналістики та з дозволу ректора університету.

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок студента на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації студентом поточної заборгованості, пов’язаної з пропусками занять, невідповідністю або недостатньою підготовленістю до них.

13. Список рекомендованої літератури

Основна

1. Верховна Рада України. Про затвердження завдань Національної програми інформатизації на 2022-2024 роки (2360-IX). 2022, 8 липня. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2360-20>
2. Грозна О. Технологічні інновації в онлайн-медіа: роль штучного інтелекту та віртуальної реальності у трансформації контенту. Обрії друкарства. 2024, (1(15), с. 102–112. doi: 10.20535/2522-1078.2024.1(15).302843.
3. Долганенко О., Широкопетлєва М. Штучний інтелект та зображення: підробка, доповнення, чи реальність? *Наукові праці ВНТУ*. 2024. Вип. 3. DOI: <https://doi.org/10.31649/2307-5376-2024-3-17-24>
4. Інститут проблем штучного інтелекту МОН України і НАН України. Національна стратегія розвитку штучного інтелекту в Україні 2021-2030 : проєкт. 2021. URL: <https://bit.ly/3rconkm>
5. Кабінет Міністрів України. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021-2024 роки (438-р). 2021, 12 травня. URL: <https://bit.ly/3NEj7gT>
6. Кабінет Міністрів України. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні (1556-р). 2020, 20 грудня. URL: <https://bit.ly/3XBWNJg>

7. Черемних І. Штучний інтелект у медіагалузі й медіаосвіті. Основні виклики та конкурентні переваги. *Communications and Communicative Technologies*. 2024, 24. С.123-132.
<https://doi.org/10.15421/292413>
8. Штучний інтелект і інтелектуальна власність: проблеми регулювання : [науково-практичне видання / Андрощук Г. О., Дорошенко О. Ф., Работягова Л. І., Тверезенко О. О.] ; Національна академія правових наук України, Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності. Київ : Інтерсервіс, 2023. 202, [1] с. Авт. зазначено на с. 203.
9. European in University Association. Artificial intelligence tools and their responsible use higher education 2023, February. URL: <https://www.eua.eu/resources/publications/1059>
10. European Parliament resolution of 19 May 2021 on artificial intelligence in education, culture and the audiovisual sector (2020/2017(INI)). European Parliament. 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:52021IP0238>
11. Hoog N., Voce A., Morresi E. How war destroyed Gaza's neighborhoods – visual investigation. URL: <https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2024/jan/30/how-war-destroyed-gazas-neighbourhoods-visual-investigation>
12. Madianou M. Technocolonialism: When Technology for Good is Harmful. Cambridge: Polity Press, 2025. 249 p.
13. Rojas R. V. B., Martínez-Cano F.-J. Revolutionizing Communication: The Role of Artificial Intelligence. CRC Press, 2024. 232 p.
14. Wölker A., Powell T. Algorithms in the newsroom? Newsreaders' perceived credibility and selection of automated journalism // *Journalism*. 2021. 22.1 pp. 86–103.
<https://doi.org/10.1177/146488491875707213>.